

FEN BİLGİSİ, SOSYAL BİLGİLER VE SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN BİLGİSAYAR DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARI

Hayati ÇAVUŞ

Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü

Atilla TEMUR

Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Biyoloji Bölümü

Kazım KARA

Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootekni Bölümü

Geliş Tarihi: 06.12.2007

Yayına Kabul Tarihi: 19.04.2007

ÖZET

Bu çalışma, İlköğretim Bölümü Fen Bilgisi, Sınıf Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Anabilim Dalı öğrencilerinin bilgisayar dersine karşı olan tutumlarını tespit etmek amacıyla planlanmıştır. Ayrıca, cinsiyete ve sayısal-sözel gruplara ait dağılımların belirlenmesi hedeflenmiştir. Araştırmada, İlköğretim Bölümü Fen Bilgisi, Sınıf Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler programına devam eden öğrencilere tutum ölçeği uygulanmıştır.

Sonuç olarak; Sosyal Bilimler ve Fen Bilimleri öğrencilerinin bilgisayar dersine karşı olan tutumları arasında herhangi bir fark tespit edilememiştir. Ancak, erkek öğrencilerde de bu ilginin azalma eğiliminde olduğunu söylemek mümkündür.

Anahtar kelimeler: *Tutum, Bilgisayar, Bilgisayar tutum ölçeği, Fen bilgisi, Sosyal bilgiler*

SCIENCE, SOCIAL SCIENCE AND PRIMARY EDUCATION STUDENT TEACHER' ATTITUDE TOWARDS THE COMPUTER LESSON

ABSTRACT

This study was designed to identify science, social science and primary education student teacher' attitude towards the computer lesson. Besides, the study has aimed to identify the students' interest according to sex, numerical and social groups. For that purpose the attitude scale was applied to the students registered with . science, social science and primary education departments.

As a result, there is no difference between the departments of social science the and science department. It was also seen that male students' interest was lower compared to the female students.

Key words: *attitude, computer attitude, scale, science, social science*

1. GİRİŞ

Yeni teknolojik sistemlerin bir ürünü olarak karşımıza çıkan araçların en önemlilerinden biri bilgisayardır. Bilgisayarlar, haberleşmeden sanayiye, tıptan arkeolojiye, ulaştırmadan savunmaya, borsadan eğlenceye, araştırma ve bilgi işlem merkezinden büroya ve okuldan eve kadar çok geniş bir kullanım alanı bulmuştur. Bilgisayar, amaçları ve ilgi konuları çok farklı alanlarda, pek çok kişi tarafından kullanılmakta ve kullanıcılarına sayısız kolaylıklar sağlamaktadır (Mutlu, 1993).

Eğitim öğretim ortamlarında, geleceğin öğretim materyallerinden bir tanesi de hiç kuşkusuz bilgisayardır. Bilgisayarların öğretim alanında verimli bir şekilde kullanılabilmesi için öğrencilerin ve derslerini işleyecek öğretmenlerin bilgisayar okuryazarı olması gereklidir. Bilgisayar destekli öğretim (BDÖ) için bilgisayarın çalışma prensiplerinin bilinmesinden ziyade, öğretim ortamlarında bilgisayarı bir araç olarak kullanabilmek daha önemlidir. Bunun için de öğretmenlerin kendi branşları, alanları ile ilgili eğitimsel programları kullanmayı bilmeleri gerekmektedir. Bilgisayar destekli öğretimde, bilgisayardan azami derecede faydalanabilmek ve bu programları kullanabilmek için bilgisayara karşı bir ilginin olması da kesinlikle gereklidir. Bu

ilginin tespit edilmesi için de tutum ölçekleri kullanılmaktadır.

Bilgisayarların öğretim hizmetinde kullanımına dönük en yaygın ve kabul gören sınıflama; bilgisayar öğretimi, bilgisayara dayalı öğretim ile bilgisayarlı öğretimdir. Ancak, bilgisayarın öğretim hizmetlerinde kullanımında, bilgisayar destekli öğretim diğer öğretilere nazaran en ümit vaad edendir (Şimşek, 1995).

Ülkemizde de, 1986-1987 öğretim yılında ortaöğretim düzeyinde bilgisayar eğitiminden ziyade, bilgisayar destekli eğitime geçilmesi için kararlar alınmış ve bu konuda çalışmalar yapılmıştır (Güneş, 1991).

Gelişmiş ülkelerde bilgi teknolojisinin eğitim anlamında kullanılma çabaları uzun zamandan beri devam etmektedir. Günümüzde bilgisayarlar okulların tabii eğitim araçları arasına girmiştir. Ülkemiz de bu gelişmelerin dışında kalmamak için son yıllarda okullara bilgisayar alımını fazlaştırmış ve özellikle ilköğretim okullarına “Bilgi Teknolojisi Sınıfları” kurulmuştur (Meral ve diğerleri, 1998).

2451 ilköğretim okulunda Bilgi Teknolojisi Sınıfları oluşturmak üzere, bilgisayar donanımı (bilgisayarlar, yazıcılar, tarayıcılar) ve eğitim yazılımı (ofis yazılımları, eğitim yazılımları, eğitsel içerikli oyunlar, elektronik referanslar) ile video, tepegöz, televizyon ve eğitsel içerikli

video kasetler ve saydamlar alınması kararlaştırılmıştır (MEB, 2000). 31 Aralık 2005 tarihi itibari ile 22534 okulun internet bağlantısı gerçekleştirilmiş ve 2006 yılı içerisinde de 3000 ilköğretim okuluna 4002 adet iletişim teknolojileri sınıfları kurulmuştur (MEB, 2006).

1.1. Tutum nedir?

Turgut'a (1992) göre tutum, bir kimsenin herhangi bir olayı ya da insan grubuna karşı olumlu ya da olumsuz davranış gösterme eğilimidir. Bu konuda Kağıtçıbaşı (1993), tutumu düşünce, duygu ve davranış bütünleşmesi olarak tanımlamıştır. Tutumların açıklayıcılık işlevi, kişisel değeri ortaya koyma ve açıklama işlemleri de vardır. Diğer bir işlevi de bilginin ve nesnenin değerlendirmesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bilindiği üzere öğretmenlik bilgi, beceri gibi bilişsel alan yeterlilikleri gerektirmesinin yanı sıra tutum ve davranış gibi duyuşsal alan yeterlilikleri gerektiren bir meslektir. Öğretmen adaylarının meslekle ilgili değer ve tutum kazanmaları en az bilgi kadar gereklidir. Çünkü araştırmalar bize öğrencinin, öğretmenin tutum ve davranışları ile etkilendiğini göstermektedir. Öğretmenin düşünsel tutumu, duygusal tepkileri, çeşitli alışkanlıkları ve bunları kapsayan kişiliği, öğrenciyi etkilemektedir. Çoğu zaman öğrenci, öğretmenin anlattığı konudan çok,

konuya yaklaşımına dikkat etmekte ve olayları yorumlama biçiminden etkilenmektedir (Varış, 1988).

Özellikle öğretmenlerin, öğrencilere ve okul çalışmalarına yönelik tutumları, öğrencilerin öğrenmesine ve kişiliğine geniş ölçüde etki etmektedir (Küçükahmet, 1976).

Tutum, bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir (Kağıtçıbaşı, 1988).

Karşılaşılan bir durumu sevmek ya da sevmemek, onaylamak ya da onaylamamak bireyin takındığı tutumu göstermeye yardım eder. Ancak tutumu tam olarak anlatmakta eksik kalır. Oysa, bir durumu kabul ya da reddetmek, bir duruma eğilim göstermek ya da göstermemek, bir durumdan yana olmak ya da kaçmak deyimleri bireyin tutumunu daha derinliğine anlatmaktadır. Tutumun kökeni, bireyin duruma karşı beslediği tavrıdır. Bireyin tavrı, durumun bireyce kabul ya da reddedilmesine etkide bulunmaktadır (Bilgin, 1996:48).

Tutumlar doğrudan doğruya gözlenemeyen değişkenlerdir. Bu değişkenlerin varlıkları ancak dışa vurulmuş davranışlar ya da sözlü ifadelerle ortaya çıkartılabilir. Tutum belli bir davranışın göstergesidir, ancak mutlaka olabileceği anlamına da gelmez (İnceoğlu, 1993).

Kısacası, diğer bilim dallarında olduğu gibi, insan hayatını kolaylaştırma ve daha iyi bir konuma getirme amacıyla olan bilgisayar bilimleri, baş döndürücü bir hızla meydana gelen gelişmelerle gündemde kalacaktır. Bu nedenle geleceğin öğretmenleri olan İlköğretim Bölümü öğrencilerinin, eğitimin ayrılmaz bir parçası olan bilgisayara karşı olan tutumlarını belirlemek amacı ile böyle bir çalışma planlanmıştır.

2. MATERYAL ve METOD

2.1. Yöntem

Araştırma yöntemi: ilköğretim bölüm öğrencilerinden Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenliği lisans programına devam eden öğrencilerden 87 tanesine tutum ölçeği uygulanarak, onların bilgisayar dersine karşı olan tutumları araştırılmıştır.

2.2. Evren ve örneklem

Araştırmanın evrenini Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören ikinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme; 2005-2006 eğitim öğretim yılı bahar döneminde, YYÜ İlköğretim Bölümü Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalı öğrencilerinden 87'si oluşturmaktadır. Örneklem seçimi basit rastgele örnekleme yöntemi ile tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan 87 öğrencinin 27'si (%31) kız ve 60'ı (%69) erkektir.

Araştırmada cinsiyetin önemli olabileceği düşünülmüş, öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı da dikkate alınmıştır.

2.3. Verilerin toplanması

İlköğretim kurumlarında öğrenim görmekte olan Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenliği öğrencilerinin bilgisayar konularındaki başarı ve ilgi ölçmek için araştırmacılar tarafından tutum ölçeği geliştirilmiştir. Araştırmada Giray Berberoğlu ve Gaye Çalıkoglu'nun geliştirmiş oldukları ve internet ortamında aşağıdaki adreste yer alan <http://www.mimoza.marmara.edu.tr/~cahit/Arastirma/net/btutum.php>, ölçek kullanılmıştır.

2.4. Araçların Güvenirliliği

Araçlar hazırlanırken, öğrencilerin okul dışında, üniversiteye girmeden önce bilgisayar kullanıp kullanmadıkları, sayısal - sözel oluşları ve mezun olduktan sonra bilgisayar kullanıp kullanmayacakları dikkate alınmış ve bunlarla ilgili bilgiler, Bulgular ve Yorum kısmında verilmiştir. .

Uygulanan anketin güvenirliliği : %90.2 olarak bulunmuştur.

Tablo 2.1. Güvenirlilik analizi

Reliability Coefficients
N of Cases = 87,0
N of Items = 40
Alpha = ,9023

2.5. Verilerin Analizi

Ölçeğin uygulandığı bütün bireylere ait veriler bilgisayar ortamında, YYÜ İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde lisanslı olarak bulunan SPSS programına girilmiş, toplanan verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde Mann-Whitney U, Kruskal Wallis testleri uygulanmış ve gerekli analizler yapılmıştır.

3. BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde bulgular tablolar halinde verilmiş olup, istatistiksel özellikleri yorumlanmıştır.

Tablo 3.1. Öğrencilerin bölümlere göre dağılımı

	f	%
Sınıf Öğretmenliği	26	29,9
Fen Bilgisi	31	35,6
Sosyal Bilgiler	30	34,5
Toplam	87	100,0

Ankete katılan öğrencilerin bölümlere göre dağılımı tablo 1'de verilmiştir. Buna göre 26 öğrenci Sınıf Öğretmenliği, 31 öğrenci Fen Bilgisi Öğretmenliği ve 30 öğrenci de Sosyal Bilgiler Öğretmenliği'nde okumaktadırlar.

Tablo 3.2. Bilgisayar varlığı

	f	%
Yok	70	80,5
Var	17	19,5
Toplam	87	100,0

Ankete katılan öğrencilerden %80,5'i (70) kendilerine ait bilgisayarlarının olmadığını, %19,5 (17) ise bilgisayarlarının olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 3.3. Cinsiyet

	f	%
Erkek	67	77,0
Bayan	20	23,0
Toplam	87	100,0

Ankete katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımlarını gösteren Tablo 3'e bakıldığında, %77 oranla (67 öğrenci) erkek, %23 oranla (20 öğrenci) bayan olarak yer almaktadır.

Tablo 3.4. Cinsiyetin tutuma etkisi

	Toplam 2
Mann-Whitney U	619,500
Wilcoxon W	2897,500
Z	-,510
Asymp. Sig. (2-tailed)	,610

Ankete katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımlarının tutumlarına bir etkisinin olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Mann-Whitney

testinde, $p > 0.05$ olduğu için (p : 0.610) cinsiyete göre tutum açısından bir fark olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 3.5. Bölümlerin (puan türü) tutuma etkisi

	Toplam
Chi-Square	2,632
df	2
Asymp. Sig.	,268

Ankete katılan öğrencilerin bölümlere (puan türü) göre dağılımlarının tutumlarına bir etkisinin olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Kruskal Wallis testinde, $p > 0.05$ olduğu için (p : 0.268) puan türünün tutum açısından bir fark olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 3.6. Bölümlerin tutum puan ortalamaları

	f	Ortalama	Std. Sapma
Sınıf Öğretmenliği	26	131,8846	16,72203
Fen Bilgisi	31	126,1935	11,50484
Sosyal Bilgiler	30	130,800	15,30472
Toplam	87	129,4828	14,58405

Her ne kadar bölümlerin bilgisayar dersine karşı tutumları açısından bir fark yoksa da, tablo 6'ı incelendiğinde tutum ortalamaları açısından Sınıf Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin verdiği cevapların ortalamaları hemen hemen aynı iken, ilginçtir ki sayısal puan türü ile gelen Fen

Bilgisi öğrencilerinin bilgisayar dersine karşı tutumları diğer iki bölüme göre daha düşüktür.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bilgisayar dersine yönelik tutumların artması bilgisayar kullanımı ile de yakından alakalıdır. Bilgisayar kullanımı arttıkça tutumun da aynı oranda artması beklenir. Tutum ile bilgisayar kullanımı arasında bir doğru orantı vardır.

Tutumla ilgili yapılan çalışmalarda genellikle Fen-Matematik alanları ve erkek öğrencilerin bilgisayara karşı tutumları, sosyal alanlar ve kızlara göre daha yüksek çıkarken, bizim çalışmamızda durum farklı sonuçlanmış ve benzer sonuçlar elde edilmemiştir. Çalışmamıza katılan kız öğrencilerin tutumları erkek öğrencilerden daha yüksek çıkarken, Fen Bilgisi öğrencilerinin bilgisayar dersine yönelik tutumları Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenliği öğrencilerinden daha düşük çıkması manidardır.

Sınıf Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği öğrencileri yakın oranda bilgisayar dersini sevdiğini bildirirken, Fen Bilgisi Öğretmenliği öğrencilerinde bu oran biraz daha düşük çıkmıştır. Diğer taraftan her ne kadar verilen tabloda tutum açısından cinsiyet bakımından bir fark olmadığı gözlemlense de, yapılan diğer analizler sonucunda kız öğrencilerin bu dersi daha fazla sevdiğini anlaşılmaktadır.

Ayrıca, kız öğrencilerin daha yüksek oranda meslek hayatlarında bilgisayar kullanmayı düşündükleri de ortaya çıkmıştır. Nitekim, “*bilgisayar dersinin mesleğime hiçbir katkısı yoktur*” sorusuna kız öğrencilerin hiçbirisi katılmazken, bu oran erkek öğrencilerde daha düşük bulunmuş ve kız öğrencilerin bilgisayar dersine karşı olan ilgilerinin daha yüksek olduğu anlaşılmıştır.

İlköğretim okullarında bilgisayarların etkin olarak kullanımının giderek arttığı günümüzde, Eğitim Fakültelerinde bilgisayar dersine karşı ilginin daha da artacağı beklenmektedir. Bu yüzden ilköğretim okullarında bilgisayar kullanım durumlarına göre araştırmaların yapılması uygun olacaktır.

5. KAYNAKLAR

- Bilgin, H. (1996). Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Öğretmenlik Tutumlarının İncelenmesi. İstanbul : Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi.
- Güneş, N. (1991). Bilgisayarla Öğretimde Değişik Yaklaşımlar Öğrenme ve Üzerindeki Etkileri. Ankara: Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi.
- İnceoğlu, M. (1993). Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1988). İnsan ve İnsanlar. İstanbul: Evrin Basım Yayım.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1993). İnsan ve İnsanlar. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Küçükahmet, L. (1976). Öğretmen Yetiştiren Kurum Öğretmenlerinin Tutumları. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- MEB.(2000). Temel Eğitim Programı Temel Eğitim Programı Değerlendirme Toplantısı, Ankara: 12-13 Nisan.
- MEB. (2006). 2007 Bütçe Raporu. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- Meral, M. Can, B, Baba F. (1998). VII Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Konya: Bilgisayar Öğretim ve Bilgisayar Destekli Öğretimde Öğrenci Yaklaşımları, 9-11 Eylül.
- Mutlu, ME. (1993). Bilgisayar Teknolojisinin Gelişimi, B.D.E. Çalışma Raporları, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi BDE Birimi.
- Şimşek, N. (1995). Yazılımın Tasarım Standartlarının Bilgisayar Ortamında Öğrenmeye Etkisi. Ankara: Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara. Üniversitesi.

Turgut, M., F. (1992). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metodları. Ankara: Soydan Matbaacılık.

Varış, F. (1988). Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.